

Dr. sc. Željko Nikač i dr. sc. Damir Juras: O pritužbama protiv policijskih službenika u Republici Srbiji
Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 53, 4/2016., str. 1079.-1094.

Prof. dr. sc. Željko Nikač, redoviti profesor
Kriminalističke policijske akademije u Beogradu
Dr. sc. Damir Juras
Služba za unutarnju kontrolu MUP-a RH

O PRITUŽBAMA PROTIV POLICIJSKIH SLUŽBENIKA U REPUBLICI SRBIJI

UDK: 351. 74 (497. 11)

Stručni rad

Primljeno: 10. 6. 2016.

U radu se, uz navođenje statističkih podataka i odgovarajućih (komparativnih) odredbi u hrvatskom zakonodavstvu, daju prikaz i opis zakonodavstva Republike Srbije kojim je regulirano podnošenje i ispitivanje pritužbi na rad policijskih službenika. Autori daju i prikaz odredbi kojima se regulira pravna odgovornost osoba koje na štetu policijskih službenika zloupotrebljavaju ustavno pravo na pritužbu. Zaključak autora je da je cjelovitom pravnom regulativom omogućeno djelotvorno ostvarenje prava na pritužbu zbog nezakonitog rada policijskih službenika, pri čemu je značajno da su u provjeru utemeljenosti pritužbi uključeni i predstavnici javnosti. Prijedlog autora je da se pravnom regulativom propiše obveza čelnika Ministarstva unutarnjih poslova da pokrene disciplinski postupak protiv policijskog službenika za kojeg nadležna komisija utvrdi da je u radu povrijedio zakon.

Ključne riječi: *kontrola uprave, policija, policijski službenik, pritužba, Republika Srbija*

I. UVOD

Policijski su službenici u Republici Srbiji osobe koje obavljaju policijske poslove u statusu ovlaštenih službenih osoba i primjenjuju policijske ovlasti i osobe na posebnim dužnostima koje obavljaju druge unutarnje poslove u neposrednoj vezi s policijskim poslovima. Obavljanje policijskih poslova temelji se na načelima profesionalizma, depolitizacije, suradnje, ekonomičnosti, zakonitosti u radu i razmjernosti u primjeni policijskih ovlasti, kao i drugih načela kojima je uređeno djelovanje organa državne uprave, djelovanje državnih službenika i postupanje u upravnim stvarima. Policijski službenici u statusu ovlaštenih službenih osoba dužni su obavljati policijske poslove i primjenjivati policijske ovlasti i izvan radnog vremena. Policijski službenici dužni su se na radu i izvan rada ponašati tako da ne

štete ugledu Ministarstva unutarnjih poslova (dalje: MUP) i drugih zaposlenih u MUP-u (čl. 10, 32, čl. 42, 46, 219-233 Zakona o policiji Srbije).¹

Prema policijskim službenicima je potrebno provoditi kontrolu, kao posebnu aktivnost trajnog praćenja realizacije postavljenih zadataka i korektivnog utjecaja u slučaju odstupanja,² jer zakonska regulativa sama po sebi nije dovoljna da bi se osigurala zakonitost u radu. Kontrola nad upravom obavlja se s ciljem poboljšanja njezine kvalitete i uspješnosti rada, ne samo u pojedinačnim slučajevima, već uopće.³ Djelotvorna kontrolna aktivnost uprave jedan je od glavnih političkih, organizacijskih i društvenih problema našeg vremena.⁴ Politička kontrola uprave, kao kontrola koju ostvaraju politički subjekti (npr. parlament, vlada, političke stranke i javno mnijenje) i pravna kontrola uprave (npr. upravna kontrola uprave i sudska kontrola uprave) razlikuju se po karakteru kontrolnih ovlaštenja i vršiteljima kontrole.⁵ Upravna kontrola uprave jest pravni proces provjere pravilnosti upravnog rada jednog subjekta od strane drugoga koji je ovlašten da neposredno, operativno i meritorno utječe na taj rad, kao i na pravne situacije koje iz njega proizlaze.⁶

Logika je neumitna, nadzor nad radom policije u izravnoj je funkciji zaštite ljudskih prava i pravne države odnosno vladavine prava.⁷ Država mora imati i kontinuirano razvijati sustave za identifikaciju i eliminaciju neželjenih ponašanja i njihovih nositelja u redovima policije, a sve kako bi policija mogla ispuniti svoju ulogu borca protiv kažnjivih radnji: krivičnih djela i prekršaja, ali i ulogu garanta reda i mira odnosno ukupnog stanja sigurnosti.⁸ Kontrola policije doprinosi afirmaciji same policije kao državnog organa.⁹

U Republici Srbiji kontrola rada policije osigurava se vanjskom i unutarnjom kontrolom. Vanjsku kontrolu obavljaju: 1. Narodna skupština Republike Srbije, 2. skupštine jedinice pokrajinske autonomije ili jedinica lokalne samouprave, uključujući i gradske općine, 3. pravosudni organi, 4. neovisni državni organi

¹ Zakon o policiji Srbije (dalje: ZPS), Službeni glasnik Republike Srbije, br. 6/2016.

² Pusić, E., *Nauka o upravi*, Zagreb, Školska knjiga, 1973., str. 320-321.

³ Đerđa, D., Antić, T., „Nadzor nad radom izvršnih i upravnih tijela jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 1/2016, str. 170.

⁴ Aviani, D., *Parlamentarni ombudsman*, Split, Pravni fakultet u Splitu, 1999., str. 25.

⁵ Lilić, S., *Upravno pravo, Upravno procesno pravo*, Beograd, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2010., str. 315.

⁶ Tomić, Z., *Upravno pravo (upravna kontrola uprave)*, Beograd, Savremena administracija, 1990., str. 37.

⁷ Mršić, Ž., *Pravni i institucionalni okvir za sprečavanje delikvencije policijskih službenika*, doktorska disertacija, Zagreb, 2015., str. 189.

⁸ „U pravnoj državi policija štiti građane, ali su građani zaštićeni i od policije“, Miletić, S., Jugović, S., *Pravo unutrašnjih poslova*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2012., str. 341.

⁹ Simić, B., Nikač, Ž., „Kontrola policije u Republici Srbiji u funkciji zaštite ljudskih prava“, *Kultura polisa*, br. 9/2012., str. 309.

nadležni za poslove nadzora i drugi ovlašteni državni organi i tijela, 5. građani i javnost. Unutarnju kontrolu policije obavlja Sektor za unutarnju kontrolu Ministarstva (čl. 219-233 ZPS-a). U realizaciji kontrole rada policijskih službenika značajan doprinos daju osobe koje se MUP-u obraćaju pritužbama na rad policijskih službenika¹⁰, što zahtijeva provjeru njihovih navoda. Budući da su u donošenje odluke o osnovanosti pritužbe uključeni i predstavnici javnosti, kod kontrole rada putem pritužbe radi se o mješovitom modelu vanjske i unutarnje kontrole. Rješavanje pritužbi ima za cilj da nedozvoljenih radnji bude što manje, a da ostvarenje i zaštita ljudskih prava i sloboda budu na što višem nivou.¹¹

Pravo na podnošenje predstavki i pritužbi zajamčeno je čl. 56. Ustava Republike Srbije:¹² „Svatko ima pravo, sam ili zajedno s drugima, upućivati peticije i druge prijedloge državnim organima, organizacijama kojima su povjerene javne ovlasti, organima autonomne pokrajine i organima jedinica lokalne samouprave i na njih dobiti odgovor kada ga traži. Zbog upućivanja peticija i prijedloga nitko ne može snositi štetne posljedice. Nitko ne može snositi posljedice za stavove iznesene u podnesenoj peticiji ili prijedlogu, osim ako je time počinio krivično djelo.“¹³ Ustavno je pravo na pritužbu u odnosu na rad policijskih službenika razrađeno odredbama ZPS-a, Pravilnika o postupku rješavanja pritužbi¹⁴ i Instrukcije o primjeni pravila pritužbenog postupka.¹⁵

II. PRAVO NA PODNOŠENJE PRITUŽBE

Pritužbu protiv policijskog službenika može podnijeti svaka osoba (dalje: pritužitelj) koja smatra da su mu postupanjem ili propuštanjem postupanja policijskog službenika (dalje: prituženik) pri obavljanju službenih zadataka povrijeđena ljudska ili manjinska prava i slobode, u roku od 30 dana od dana kada se sporna radnja

¹⁰ Bikarević, D., „Utilitarnost vođenja pritužbenog postupka sa pozicije građana“, *Zbornik radova studenata doktorskih studija prava*, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, 2015., str. 55.

¹¹ Bikarević, D., „Postupak rešavanja pritužbi u Ministarstvu unutrašnjih poslova“, *Glasnik Advokatske komore Vojvodine*, br. 3/2015, str. 166.

¹² Ustav Republike Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 98/2006.

¹³ U Republici Hrvatskoj je pravo na predstavku i pritužbu zajamčeno čl. 46. Ustava Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10, 5/14: „Svatko ima pravo slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima i dobiti na njih odgovor“; Ustav Savezne Republike Njemačke, BGBl. IS. 1/1949 – 2438/2014, pravo na pritužbu jamči čl. 17: „Svatko ima pravo pojedinačno ili zajedno s drugim obraćati se pismeno predstavkama ili pritužbama nadležnim tijelima ili zastupničkom tijelu.“

¹⁴ Pravilnik o postupku rješavanja pritužbi (dalje: Pravilnik), Službeni glasnik Republike Srbije, br. 54/2006. Ovaj se Pravilnik, do donošenja Pravilnika temeljem ZPS-a iz 2016., primjenjuje temeljem čl. 255. ZPS-a.

¹⁵ Instrukcija o primjeni pravila pritužbenog postupka, Interni akt MUP-a, 2009.

dogodila.¹⁶ Pritužba se može podnijeti i na rad MUP-a. Pritužitelj može pritužbu podnijeti pismeno, usmeno ili u elektronskom obliku MUP-u odnosno organizacijskoj jedinici MUP-a nadležnoj po mjestu prebivališta ili boravišta pritužitelja. Usmena pritužba podnosi se na zapisnik nadležnoj organizacijskoj jedinici MUP-a u sjedištu (Odjeljenje za pritužbe i predstavke u sastavu Sekretarijata), odnosno na području, nadležnoj za pritužbe ili za to određenoj od strane rukovoditelja nadležne organizacijske jedinice (dalje: pritužbena jedinica). Pritužba mora biti razumljiva i sadržavati: ime i prezime pritužitelja, mjesto, vrijeme i opis radnje ili propusta zbog kojeg pritužitelj smatra da su mu povrijeđena prava i slobode, potpis pritužitelja (čl. 234. ZPS-a i čl. 3. Pravilnika). S obzirom na to da su policijski službenici dužni obavljati policijske poslove i primjenjivati policijske ovlasti i izvan radnog vremena, smatra se da je u takvom slučaju policijski službenik službeno postupao, pa i takvo postupanje može biti predmet pritužbe. Kod pritužbi koje se odnose na nepostupanje po prijavama i podnescima građana, rok od 30 dana računa se od završetka protupravnog postupanja policijskog službenika. Predmet pritužbenog postupka mogu biti slučajevi i kada je zaposleniku MUP-a (bilo policijskom službeniku, bilo državnom službeniku ili namješteniku) povrijeđeno ljudsko ili manjinsko pravo nezakonitom radnjom policijskog službenika pri obavljanju službene dužnosti – kao primjer može se navesti slučaj postupanja policijskog službenika pri obavljanju službenih ovlasti prema zaposleniku MUP-a kao građaninu, u obliku drskog i neprimjerenog ponašanja policijskog službenika čime narušava nepovredivost fizičkog ili psihičkog integriteta (Mišljenje Sekretarijata MUP-a 02/1, broj 1788/07 od 21. prosinca 2007. g.). Pritužbe na zapisnike o obavljenoj kontroli sudionika u prometu – vozila, ne treba razmatrati u pritužbenom postupku, osim ukoliko je predmet pritužbe ponašanje i postupanje policijskih službenika prema pritužitelju – sudioniku u prometu. Naime, ako je predmet pritužbe sam prekršajni postupak – utvrđivanje činjenja ili kvalificiranje prekršaja od strane policijskog službenika, ona se ne razmatra u pritužbenom postupku jer o tome odlučuje nadležni prekršajni sud. Po anonimnim pritužbama na rad MUP-a ne postupa se u pritužbenom postupku, jer je potrebno da u njemu sudjeluje pritužitelj. Anonimne pritužbe se ustupaju Službi za unutarnju kontrolu i drugim organizacijskim jedinicama radi provjere iznesenih navoda i daljnjeg postupanja, a ukoliko se ukazuje na krivično djelo, tada se ustupaju nadležnom javnom tužitelju.¹⁷

¹⁶ U Hrvatskoj pravo na podnošenje pritužbe Ministarstvu unutarnjih poslova, u roku od 30 dana od dana saznanja za povredu, ima svaka fizička ili pravna osoba koja smatra da su njoj ili drugoj osobi djelovanjem ili propuštanjem djelovanja policijskog službenika, u primjeni policijskih ovlasti, povrijeđena prava ili slobode. (čl. 5. st. 1. Zakona o policiji Hrvatske (dalje: ZPH), Narodne novine, br. 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15). Iz navedene je odredbe vidljivo da je pravo na podnošenje pritužbe omogućeno i osobama koje nisu osobno povrijeđene (oštećene) radnjom policijskog službenika.

¹⁷ O motivima, autoru i značaju anonimnih i pseudonimnih prijava vidi pobliže u: Perić, V., *Pozorničko-patrolni i drugi oblici operativne djelatnosti službe javne sigurnosti*, Zagreb, 1978., str. 149.

U Srbiji zakonodavac nije dao definiciju pojma pritužbe, ali je zakonskom odredbom potpuno jasno odredio da se radi o podnesku koji podnosi osoba koja smatra da su nezakonitom ili nepravilnom radnjom policijskog službenika upravo njoj povrijeđena prava ili slobode.

Podnesene pritužbe dostavljaju se na daljnje postupanje nadležnoj organizacijskoj jedinici MUP-a. Pritužba koja nije podnesena u roku od 30 dana od sporne radnje, rješava se u skraćenom postupku. Ukoliko pritužba sadržava elemente krivičnog djela, o pritužbi se, bez odugovlačenja, obavještavaju nadležni javni tužitelj, Sektor za unutarnju kontrolu i rukovoditelj organizacijske jedinice u kojoj prituženik radi, koji o navedenome obavještava pritužitelja. Ako pritužba sadržava elemente povrede službene dužnosti, rukovoditelj organizacijske jedinice u kojoj prituženik radi bez odugovlačenja pokreće disciplinski postupak protiv prituženika, o čemu obavještava pritužitelja (čl. 234. ZPS-a).

III. PRITUŽBENI POSTUPAK

Provjera pritužbe obuhvaća mjere i radnje koje se obavljaju s ciljem utvrđivanja relevantnih činjenica i okolnosti u vezi s navodima iz pritužbe. Tijekom poduzimanja provjere posebno valja voditi brigu o taktičnosti pristupa, čime se treba osigurati zaštita digniteta policijskog službenika čije se postupanje ili ponašanje provjerava, ali isto tako i dosljednost u točnom i objektivnom prikupljanju podataka.¹⁸ Službenik koji provjerava navode pritužbe mora biti: objektivan, tolerantan, odgovoran i pravedan. Službenik koji provjerava navode pritužbe mora biti: objektivan, tolerantan, odgovoran i pravedan, a vodilja u njegovu radu moraju biti ustavnost i zakonitost, za što su pretpostavke njegova visoka stručnost, informiranost o predmetu kontrole i savjesnost.¹⁹ Preporučljivo je da takav službenik ima viši rang (položajni ili prema zvanju) od policijskog službenika na kojeg se pritužba odnosi.²⁰ U odgovoru je podnositelju potrebno naznačiti koji su njegovi navodi utvrđeni kao utemeljeni, a koji su navodi neutemeljeni (nepotvrđeni), ali i sugerirati mu koje druge mjere može poduzeti u zaštiti svojih prava i interesa, primjerice, uputiti ga na druge mjerodavne državne instance. Stil odgovora treba prilagoditi podnositelju, a

¹⁸ Smolčić, P., „Značaj predstave u zaštiti ljudskih prava i suzbijanju korupcije“, *Policija i sigurnost*, br. 3/2009., str. 353.

¹⁹ M. Čupurdija, „Kontrola rada u javnoj upravi“, *Pravo i porezi*, br. 9/2012., str. 13.

²⁰ Smolčić, P., „Predstavke na rad zaposlenika i ustrojstvenih jedinica MUP-a RH“, *Policija i sigurnost*, br. 3-4/2007., str. 211.

izričaj mora biti jasan, sadržajan i jezgrovit te odražavati i naglašavati nepristranost provedenog postupka.²¹

Prilikom rješavanja pritužbi treba uzeti u obzir motive podnositelja. Najčešće je slučaj da se podnositelj obraća pritužbom jer smatra da su mu povrijeđena njegova prava, ali ponekad je motiv podnositelja: izbjegavanje osobne odgovornosti, odugovlačenje postupka koji se protiv njega vodi i ishođenje izuzeća službene osobe koja vodi postupak, želja za osvetom osobi koja je prema njemu zakonito primijenila ovlast ili pravnu normu. Nekada se pritužba koristi kao sredstvo pritiska odnosno kao pokušaj da se sustav unutarnjih poslova iskoristi za osobne interese (na primjer, pokušava se ishoditi angažiranje policijskih službenika u rješavanju imovinsko-pravnog spora podnositelja za čije rješavanje je nadležan sud ili se pokušava diskreditirati drugog policijskog službenika da bi ga se spriječilo u napredovanju odnosno ishodilo premještaj policijskog rukovoditelja sa radnog mjesta na koje podnositelj ima pretenzije). Često se podnositelji pritužbi javljaju zbog povrijeđene sujete. Takva reakcija je intenzivnija kod osoba koje zauzimaju viši društveni ili ekonomski položaj. U ovakvim slučajevima česta su pozivanja na autoritete (političke, gospodarske i sl.). U manjem broju slučajeva kao podnositelji se pojavljuju psihički bolesne osobe.²² Zbog različitih motiva (ponekada i kako bi se prikrrio izvor informacija podnositelja) u pritužbama budu navedene samo jednostrano prikazane činjenice koje ne ukazuju na stvarno činjenično stanje, a što sve ukazuje na potrebu da se ispitivanju istinitosti navoda navedenih u pritužbama pristupi s posebnom pozornošću.

Pritužbeni postupak provodi rukovoditelj organizacijske jedinice u kojoj radi prituženik ili osoba koju on ovlasti, odnosno komisija za rješavanje pritužbi (dalje: Komisija). Pod rukovoditeljem organizacijske jedinice podrazumijeva se šef kabineta ministra, tajnik ministarstva, načelnik sektora, načelnik Službe za unutarnju kontrolu, direktor policije, načelnik područne policijske uprave i komandir policijske stanice, odnosno policijski službenik kojeg su ovlastili. Rukovoditelj organizacijske jedinice koji primi pritužbu na rješavanje mora o primljenoj pritužbi bez odgode obavijestiti pritužbenu jedinicu u sjedištu MUP-a i direktora policije, odnosno osobu koju on ovlasti, ako je u postupanju na koje se pritužba odnosi: 1. netko bio povrijeđen ili je izgubio život, 2. uporabljeno vatreno oružje ili je prema najmanje tri osobe uporabljeno drugo sredstvo prinude, 3. obavljena, odnosno

²¹ Juras, D., „O predstavkama i pritužbama Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, br. 3/2013., str. 654.

²² „U MUP-u su zaprimane predstavke paranoičnih osoba koje su se zbog tobožnje invazije izvanzemaljaca u njihove stanove žalile na nedovoljnu zaštitu policije, zatim predstavke u kojima su podnositelji kreirali različite urote prema njima samima (sprega susjeda, obitelji, policije, cijelog državnog aparata i sl. protiv tih osoba), zatim predstavke koje su ukazivale na ugroženost zbog špijuniranja, praćenja od strane stranih sila i sl.“, Smolčić, 2007., o. c., str. 209.

navodno obavljena radnja koja može biti predmet šireg razmatranja u sredstvima javnog priopćavanja. Na zahtjev pritužbene jedinice ili direktora policije, odnosno osobe koju on ovlasti, rukovoditelj organizacijske jedinice dužan ih je obavijestiti bez odgode i o drugoj primljenoj pritužbi. O navedenim pritužbama pritužbena jedinica u sjedištu MUP-a izvještava ministra, odnosno osobu koju on ovlasti.

Nakon primanja pritužbe, rukovoditelj je dužan pritužitelja obavijestiti o pokretanju pritužbenog postupka i pozvati ga na razgovor u roku od 15 dana od dana primanja pritužbe. Rukovoditelj organizacijske jedinice odnosno predsjednik Komisije pisanim pozivom, uz koji se prilaže preslika pritužbe, poziva prituženika da se izjasni o pritužbi. Prituženiku se ostavlja rok od najmanje tri dana koja moraju proteći od dana uručjenja poziva do obavljanja razgovora s njim. Ovaj rok se izuzetno, uz suglasnost prituženika, može skratiti. Pritužitelj i prituženik mogu u postupku provjere pritužbe predlagati isprave i druge dokaze. O razgovoru s prituženikom sastavlja se zapisnik koji potpisuje i prituženik. Rukovoditelji svih organizacijskih jedinica dužni su rukovoditelju odnosno predsjedniku Komisije koji obavlja provjeru pritužbe dostaviti sve potrebne podatke i dokumente koje ima policija i omogućiti mu pregled, preslikavanje i prepisivanje tih podataka, odnosno dokumenata. Ako postoji osnovana opasnost da bi se na navedeni način onemogućila ili znatno otežala primjena ovlasti bitnih za sprečavanje i suzbijanje kriminaliteta ili da bi njihova primjena ugrozila život i zdravlje ovlaštenih službenih osoba koje ih primjenjuju, rukovoditelj organizacijske jedinice može privremeno odbiti uvid u dokumentaciju, pristup u prostorije i dostavljanje određenih podataka i informacija. U ovom slučaju o nastavku postupka provjere pritužbe odlučuje ministar. Rukovoditelj organizacijske jedinice odnosno predsjednik Komisije koji rješava pritužbu, može: 1. u MUP-u pregledati predmet pritužbe, koji čini cjelina svih dokumenata i priloga koji se odnose na pritužbu, 2. obaviti razgovor s pritužiteljem i prituženikom, policijskim službenicima i drugim osobama koje su bile sudionici događaja ili su na mjestu događaja mogle steći saznanja o tome, kao i po potrebi ih suočiti, 3. dobiti informacije i mišljenja stručnih službi policije i MUP-a o pitanjima koja su predmet pritužbe, 4. zahtijevati preslušavanje audiosnimke i prijepis sadržaja prigovora u vezi s postupkom rješavanja pritužbe, 5. po potrebi izvesti druge dokaze radi razjašnjavanja pritužbe. U pritužbenom postupku, rukovoditelj rješava pritužbu usuglašavanjem stavova s pritužiteljem. O postupku usuglašavanja sačinjava se zapisnik, u kojem se navode dokazi koji su izvedeni i što je na to izjavio pritužitelj. Postupak usuglašavanja podrazumijeva da rukovoditelj pritužitelju iznosi činjenice i okolnosti koje je utvrdio u tijeku provjere navoda. Budući da ZPS-om i Pravilnikom nije propisano da se u zapisnik unosi konstatacija o osnovanosti pritužbe, to bi trebalo propisati kako bi pritužitelj lakše donio odluku o nastavku postupka pred komisijom.

Ako se stavovi po pitanju postojanja ugrožavanja ili povrede ljudskih i manjinskih prava i sloboda ne usuglase, pritužba se ustupa na rješavanje Komisiji, čiji predsjednik je dužan u potpunosti razmotriti nalaze iz postupka koji je proveo rukovoditelj organizacijske jedinice. U slučaju da je po njegovoj ocjeni prethodni postupak korektno proveden i da su razjašnjena sva pitanja i dvojbe, predlaže rukovoditelju nadležne pritužbene jedinice takvo razmatranje pritužbe na Komisiji. U ovom je slučaju izvjestitelj na sjednici Komisije rukovoditelj organizacijske jedinice. U slučaju da predsjednik Komisije ocijeni da je za razjašnjenje pojedinih činjenica i dokaza potrebno prikupiti dodatne dokaze ili poduzeti dodatne aktivnosti na razjašnjenju činjeničnog stanja, odnosno da je potrebno ponoviti pojedine postupke ili cijeli postupak provjere pritužbe, predlaže rukovoditelju nadležne pritužbene jedinice da odredi ovlaštenu osobu čija je obveza izvršiti provjeru pritužbe i pripremiti izvještaj za razmatranje pritužbe na Komisiji. Sjednica Komisije je javna. Komisija može isključiti javnost radi zaštite povjerljivih podataka. Na sjednicu Komisije pozivaju se pisanim pozivom i pritužitelj i prituženik. U pozivu se upozoravaju da će Komisija odlučivati o podnesenoj pritužbi i u slučaju da se na sjednicu ne odazovu i da troškove na sjednici snose sami. Poziv mora biti uručen pet dana prije sjednice Komisije. Radi pojašnjenja pojedinih stručnih pitanja, na sjednicu Komisije mogu se pozvati stručnjaci za pojedina područja, odnosno pitanja. Svoje mišljenje o sadržaju pritužbe mogu dati pritužitelj i prituženik ako sudjeluju na sjednici Komisije. Predsjednik Komisije po završenom glasovanju obavještava nazočne o donesenoj odluci i upoznaje ih s bitnim okolnostima koje su uvažene pri odlučivanju. O sjednici Komisije vodi se zapisnik koji potpisuju svi članovi Komisije, pritužitelj, prituženik i zapisničar.

Pritužba se ustupa Komisiji i kada se uredno pozvani pritužitelj ne odazove pozivu na razgovor, a rukovoditelja obavijesti da po pritužbi postupi Komisija. Ako se pritužitelj ne odazove na poziv rukovoditelja organizacijske jedinice u kojoj radi prituženik i ne zahtijeva da po pritužbi postupi Komisija, smatra se da je pritužitelj odustao od pritužbe. Pritužbeni postupak pred rukovoditeljem organizacijske jedinice okončava se u roku od 30 dana od dana primanja pritužbe. Postupak pred Komisijom okončava se dostavljanjem pisanog odgovora pritužitelju u roku od 30 dana od dana ustupanja pritužbe na rješavanje. Predsjednik Komisije u skladu s odlukom Komisije priprema i potpisuje pisani odgovor pritužitelju u kojemu odluka Komisije mora biti posebno obrazložena. Odgovor pritužitelju uručuje se i prituženiku i organizacijskoj jedinici u kojoj prituženik radi.²³ Administrativno-

²³ Pritužbu (koja sadrži propisane sastojke i podnesena je u roku od 30 dana od saznanja za povredu) razmatra rukovoditelj ustrojstvene jedinice MUP-a u kojoj je raspoređen policijski službenik na kojeg se pritužba odnosi ili policijski službenik kojeg on ovlasti, radi utvrđivanja činjeničnog stanja. Obveza je rukovoditelja obavijestiti podnositelja pritužbe o utvrđenom činjeničnom stanju i poduzetim mjerama u roku od 30 dana od dana primitka pritužbe. Podnositelj pritužbe nezadovoljan sadržajem obavijesti može,

tehničke poslove u pritužbenom postupku obavljaju pritužbene jedinice. Pritužbena jedinica je organizacijska jedinica nadležna za pritužbe u sjedištu MUP-a i u policijskim upravama, ili organizacijska jedinica koju za to odredi rukovoditelj. Na pritužbeni postupak, uz odredbe Pravilnika koji donosi ministar, supsidijarno se primjenjuje zakon kojim se uređuje opći upravni postupak (čl. 235. ZPS-a i čl. 2-5, 9-11, 17, 19, 21-25 Pravilnika).

Prema prituženicima za koje se u pritužbenom postupku utvrdi da su svojim postupanjem povrijedili ili ugrozili ljudska i manjinska prava i slobode pritužitelja, rukovoditelji organizacijskih jedinica u MUP-u poduzimaju odgovarajuće mjere odnosno o sumnji da je počinjeno krivično djelo obavijestit će nadležnog javnog tužitelja, a ako utvrde osnovanu sumnju da je počinjen prekršaj ili povreda službene dužnosti pokrenut će prekršajni ili disciplinski postupak (čl. 236. ZPS-a). Glede primjene odgovarajuće mjere, osim pokretanja navedenih postupaka, rukovoditelj može obaviti i službeni razgovor s policijskim službenikom i evidentirati ga u „Raportnu knjigu“ i istovremeno ga upozoriti na pravilno i zakonito postupanje, čime često može postići generalnu i specijalnu prevenciju u vidu otklanjanja novih propusta. Rukovoditelji organizacijskih jedinica dužni su izvještaj o poduzetim mjerama dostaviti nadležnoj pritužbenoj jedinici, kao i o poduzetim mjerama obavijestiti pritužitelja.

IV. KOMISIJA ZA RJEŠAVANJE PRITUŽBI

Komisija za rješavanje pritužbi sastavljena je od tri člana: predsjednika Komisije, člana iz MUP-a i predstavnika javnosti. Članove komisije rješenjem imenuje i razrješava ministar. Predsjednik komisije je policijski službenik kojeg predlaže Direkcija policije, odnosno druga nadležna organizacijska jedinica MUP-a. Takva osoba mora biti dovoljno stručna i visoko moralna. Članovi komisija su zaposleni u MUP-u, koje predlaže Direkcija policije ili organizacijska jedinica MUP-a u kojoj zaposleni – prituženik radi, čime se osigurava profesionalizacija komisije jer kolega koji je profesionalno povezan s prituženikom ima saznanja i iskustva o poslovima koje poduzima prituženik. Predstavnike javnosti u komisiji u sjedištu MUP-a imenuje ministar na prijedlog organizacija stručne javnosti i nevladinih organizacija. Predstavnike javnosti u komisijama u sjedištu policijskih uprava imenuje ministar na prijedlog organa lokalne samouprave sa područja pojedinih

u roku od 15 dana od dana primitka obavijesti, podnijeti prigovor ustrojstvenoj jedinici nadležnoj za unutarnju kontrolu MUP-a koja je obvezna podnositelju prigovora odgovoriti u roku od 30 dana od dana primitka prigovora. Ako podnositelj pritužbe, u roku od 15 dana od primitka odgovora ustrojstvene jedinice za unutarnju kontrolu, izrazi nezadovoljstvo postupkom provedenih provjera i sadržajem odgovora, spis predmeta bez odgode dostavlja se na rješavanje nadležnom povjerenstvu za rad po pritužbama o čemu se obavještava podnositelja pritužbe (čl. 5.a-5.b ZPH-a).

policijskih uprava. Članovi komisije imenuju se na razdoblje od četiri godine, a nije propisano je li moguć reizbor. Komisija zasjeda u potrebnom broju vijeća u sjedištu MUP-a, kao i u sjedištu policijskih uprava. Predstavnicima javnosti, koji sudjeluju u radu Komisije, pripada naknada za rad na sjednici Komisije u visini iznosa dnevnice za službeno putovanje koja važi za zaposlene u državnim organima (čl. 237-238 ZPS-a), čime se stimuliraju da apliciraju za posao odnosno da svoj posao rade profesionalno i odgovorno.²⁴

Protiv odluke Komisije nije dopušteno voditi postupak pred upravnim sudom jer predmet pritužbenog postupka nije upravna stvar (čl. 3-4 Zakona o upravnim sporovima),²⁵ već utvrđivanje činjenica i okolnosti koje se odnose na to je li prituženik, primjenom policijskih ovlasti, izvršio povredu prava i sloboda pritužitelja.²⁶ Budući da nije moguće voditi sudski spor protiv odluke Komisije, pritužitelj može daljnju pravnu zaštitu ostvariti podnošenjem predstavke (žalbe) Europskom sudu za ljudska prava.²⁷

V. NADZOR NAD RJEŠAVANJEM PRITUŽBI U PRITUŽBENOM POSTUPKU

Nadzor nad provedbom pritužbenog postupka, osim od strane komisije, od strane rukovoditelja organizacijske jedinice obavljaju nadležna pritužbena jedinica

²⁴ Za rješavanje pritužbi na rad policijskih službenika u sjedištu MUP-a osniva se Povjerenstvo za rad po pritužbama koje čine 3 predstavnika građana. Za rješavanje pritužbi na rad policijskih službenika u policijskim upravama osnivaju se povjerenstva za svaku policijsku upravu koja čine po 3 predstavnika građana. Članove Povjerenstva za rad po pritužbama u sjedištu MUP-a imenuje i razrješuje Hrvatski sabor po prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora na prijedlog organizacija civilnog društva, organizacija stručne javnosti i nevladinih organizacija. Članove povjerenstava za rad po pritužbama u policijskim upravama imenuje i razrješuje Hrvatski sabor po prijedlogu Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora na prijedlog organizacija civilnog društva, organizacija stručne javnosti i nevladinih organizacija koje djeluju na njihovu području. Članovi povjerenstava za rad po pritužbama su osobe koje uživaju profesionalni i osobni ugled u javnosti te svoju funkciju obavljaju kao počasnu funkciju. Članovi povjerenstava za rad po pritužbama imenuju se na vrijeme od četiri godine, s mogućnošću ponovnog imenovanja. Članovi povjerenstava za rad po pritužbama, za dolazak na sjednicu povjerenstva, imaju pravo na naknadu prijevoznih troškova ili naknadu troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe, kako je utvrđeno za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske (čl. 5.c-5.d ZPH-a).

²⁵ Zakon o upravnim sporovima Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije br. 111/2009.

²⁶ Nikač, Ž., Leštanin, B., *Komentar Zakona o policiji*, Poslovni biro, Beograd, 2016., str. 476.

²⁷ Tako je Europski sud za ljudska prava, odlučujući po zahtjevu D. J., nakon što je ona prethodno Ministarstvu podnijela pritužbu zbog neprofesionalnog ponašanja policijskih službenika tijekom kriminalističkog istraživanja, utvrdio da je ona „iscrpila dostupna pravna sredstva što se tiče ponašanja policije“ (toč. 63. presude) i presudio da je tijekom postupka nadležnih vlasti u Republici Hrvatskoj na njezinu štetu došlo do povrede postupovnog vida i čl. 3. i čl. 8. Konvencije (D. J. v. Hrvatska, zahtjev broj 42418/10, presuda od 24. srpnja 2012.,

<https://uredzastupnika.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/D.J.,%20presuda%2024.07.2012.pdf> ,14. srpnja 2015.).

i Direkcija policije. Nadzor nad pritužbenim postupkom od strane komisije za rješavanje pritužbi obavlja stručna osoba koju je ministar za to ovlastio.

Postupak nadzora odvija se uvidom u spise predmeta koji su u tijeku ili su već riješeni od strane komisije (čl. 239. ZPS-a).

VI. EVIDENTIRANJE I IZVJEŠTAVANJE

Evidenciju pritužbi i izvještavanje o rješavanju pritužbi obavljaju nadležne pritužbene jedinice u skladu s propisom kojim se uređuju evidencije i obrada podataka u području unutarnjih poslova. Godišnji izvještaj o rješavanju pritužbi u MUP-u javno se objavljuje na web-stranici MUP-a (čl. 240. ZPS-a).²⁸

Na jednom mjestu objedinjeni podaci o svim pritužbama, omogućavaju da se učinkovito i brzo može provjeriti i utvrditi koji policijski službenici i na koji način krše zakon, tko se učestalo pojavljuje kao podnositelj pritužbe odnosno koji su policijski službenici najčešće predmet provjere, te kojim načinima se zlonamjerni podnositelji služe da bi izvrili provjeri i diskreditirali policijske službenike i druge zaposlenike Ministarstva koji su im se zakonitim postupanjem zamjerali.

VII. RJEŠAVANJE PRITUŽBI U SKRAĆENOM POSTUPKU

U skraćenom postupku pritužbe rješava rukovoditelj organizacijske jedinice u kojoj radi prituženik odnosno na koju se pritužba odnosi. Rukovoditelj provjerava navode pritužbe i u roku od 60 dana od dana primanja pritužbe izvještava podnositelja o ishodu provjera. Rukovoditelj neće postupati po pritužbi u sljedećim slučajevima: 1. kada je pritužba ponovljena, a nisu podneseni novi dokazi, 2. kada se radi o očiglednoj zloupotrebi prava na podnošenje pritužbe. U ovom slučaju rukovoditelj je dužan podnositelju odgovoriti isključivo nakon prvog obraćanja (čl. 241. ZPS-a).²⁹

²⁸ Ministarstvo vodi evidenciju pritužbi. Povjerenstvo za rad po pritužbama u sjedištu MUP-a objedinjeno godišnje izvješće, o svome radu i radu povjerenstava za rad po pritužbama u policijskim upravama, podnosi Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora (čl. 5.c i 5. f. ZPH-a).

²⁹ S pritužbama podnesenima po proteku od 30 dana od saznanja za povredu, kao i s pritužbama koje ne sadrže propisane sastojke, postupat će se sukladno odredbama zakona kojim se propisuje sustav državne uprave (čl. 5. st. 3. ZPH). Prigovore odnosno pritužbe obvezatno razmatra čelnik tijela državne uprave na čiji se rad odnose prigovori i pritužbe. Na podnesene prigovore i pritužbe, čelnik tijela državne uprave dužan je građanima i pravnim osobama dati odgovor u roku od 30 dana od dana podnošenja prigovora, odnosno pritužbe (čl. 84. st. 3.-4. Zakona o sustavu državne uprave, NN br. 150/11, 12/13).

Kod rješavanja pritužbi u skraćenom postupku ne postoji mogućnost odnosno obveza odlučivanja u dva stupnja, ali je rok za dostavu odgovora podnositelju produljen na 60 dana.

VIII. STATISTIČKI PODACI O POSTUPANJU SEKTORA ZA UNUTARNJU KONTROLU MUP-A

Sektor za unutarnju kontrolu MUP-a, u skladu sa zakonskim ovlaštenjima (čl. 224-233 ZPS-a), kontinuirano poduzima mjere i radnje radi osiguranja zakonitog rada i profesionalnog postupanja policijskih službenika, sprečavanja i suzbijanja svih oblika prekoračenja i zloupotrebe ovlaštenja, povećanja stupnja učinkovitosti u borbi protiv korupcije i jačanja profesionalnih standarda i etičkog postupanja policijskih službenika, a značajne mjere usmjerene su i na provjeru pritužbi fizičkih i pravnih osoba kojima se ukazuje na nezakonito i neprofesionalno postupanje policijskih službenika.

U razdoblju od 2012. do 2015. u Sektoru za unutarnju kontrolu zaprimljena je ukupno 16.251 pritužba, od čega ih je 2125 ocijenjeno kao utemeljeno ili djelomično utemeljeno, a 7183 kao neutemeljene.³⁰

³⁰ Izvor podataka: MUP Srbije, Sektor za unutarnju kontrolu, dopis broj: 06/4-3431/16 od 08. lipnja 2016. (dopis je dostavljen na zamolbu Kriminalističko-policijske akademije u Beogradu). U MUP-u Republike Hrvatske je u razdoblju od 2012. do 2015. zaprimljeno 7619 pritužbi protiv policijskih službenika, od čega je ocijenjeno: kao utemeljeno 280, kao djelomično utemeljeno 484, kao nepotvrđena 861 i kao neutemeljeno 5937 pritužbi, dok 57 pritužbi nije riješeno u navedenom razdoblju. Do 31. ožujka 2015. Povjerenstvu za rad po pritužbama u Ministarstvu podneseno je 619 prigovora, od čega je ocijenjeno: kao utemeljeno 9, djelomično utemeljeno 19 i neutemeljeno 89 prigovora; 7 prigovora je odbačeno zbog nenadležnosti, a u 2 slučaja su stranke odustale od prigovora; u razmatranju su ostala čak 493 prigovora. Od 01. travnja 2015., zbog promjene zakonske regulative prema kojoj po prigovoru u prvom stupnju odlučuje ustrojstvena jedinica nadležna za unutarnju kontrolu Ministarstva (ako ta ustrojstvena jedinica nije dostavila odgovor na pritužbu), Služba za unutarnju kontrolu Ministarstva je zaprimila 110 prigovora, od čega je 100 ocijenila kao neutemeljene, 7 kao djelomično utemeljene, a za 3 je utvrđeno da nisu u nadležnosti povjerenstava za rad po pritužbama; na odgovore Službe za unutarnju kontrolu Ministarstva stranke su uložile 14 prigovora povjerenstvima za rad po pritužbama, koji nisu riješeni. Po okončanju pritužbenog postupka, pokrenuto je 167 disciplinskih postupaka protiv policijskih službenika, te je protiv policijskih službenika podneseno 8 kaznenih prijava i 7 optužnih prijedloga zbog počinjenih prekršaja, a protiv podnositelja pritužbi, koji su svjesno neosnovano teretili (prijavili) policijske službenike za počinjenje kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti, podnesene su 4 kaznene prijave za djelo „lažno prijavljivanje kaznenog djela“ – izvor podataka: MUP Republike Hrvatske, Služba za odnose s javnošću, dopis br. 511-01-11-600-14-26/2016 od 30. svibnja 2016.

Tablica 1. Statistički podaci Sektora za unutarnju kontrolu MUP-a Srbije
o pritužbama protiv policijskih službenika

Godina	Primljeno pritužbi	Ocjena i postupanje Sektora unutarnje kontrole				
		Utemeljeno ili djelomično utemeljeno	Neutemeljeno	Proslijeđeno drugim org. jedinicama	Proslijeđeno Komisiji	Riješeno na drugi način
2012.	3704	514	1587	594	332	677
2013.	4392	560	1835	831	379	787
2014.	4922	534	1964	1023	418	983
2015.	3233	517	1797	919	-	-
Ukupno	16251	2125	7183	3367	1129	2447

IX. PRAVNA ODGOVORNOST PODNOSITELJA PRITUŽBE

Ukoliko podnositelj pritužbe u svome podnesku svjesno vrijeđa ili omalovažava službenu osobu (policijskog službenika) ili ga svjesno neosnovano proziva da je počinio krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, tada on podliježe prekršajnoj i krivičnoj odgovornosti.

Čl. 22. Zakona o javnom redu i miru Srbije³¹ vrijeđanje ovlaštene službene osobe propisano kao krivično djelo.

Lažno prijavljivanje krivičnog djela sadržano je u čl. 334. Krivičnog zakonika Srbije.³² Štoviše, čl. 243. ZPS-a izrijeком se navodi da se podnošenje lažne pritužbe smatra lažnim prijavljivanjem u smislu krivičnog zakonodavstva. Slijedom navedenoga, policija je ovlaštena, kada provjerom pritužbe utvrdi da je podnositelj

³¹ Čl. 22. st. 1. Zakona o javnom redu i miru, Službeni glasnik Republike Srbije br. 6/16: Tko uvrijedi službenu osobu nadležnih organa u obavljanju službene dužnosti, kaznit će se novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara ili kaznom zatvora od 30 do 60 dana.

³² Čl. 334. st. 1. Krivičnog zakonika, Službeni glasnik Republike Srbije br. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, glasi: „Tko prijavi određenu osobu da je počinila krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti, a zna da osoba nije počinitelj tog djela, kaznit će se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.“

namjerno lažno optužio policijskog službenika da je počinio krivično djelo, takvog podnositelja krivično procesuirati (čl. 280. Zakona o krivičnom postupku Srbije).³³ Smisao inkriminacije lažnog prijavljivanja krivičnog djela jest u ideji da treba spriječiti neopravdano angažiranje državnog aparata, koji se nekad u vezi s ovim djelom usmjerava i u krivom smjeru. Međutim, ne radi se kod ovih krivičnih djela samo o zaštiti pravosuđa, o nesmetanom vršenju njegove krivične funkcije, iako je ona primarna i određuje suštinu ovih djela; ova djela istovremeno znače i napad na čast i ugled odnosnih osoba, na njihova prava i slobode, teško pogađajući pojedinca, njegov položaj u društvu, njegov osobni mir. U tom smislu, ove inkriminacije obuhvaćaju i zaštitu pojedinca od pogrešnih zahvata i mjera organa krivičnog progona koji su dovedeni u zabludu.³⁴ Za postojanje ovog kaznenog djela forma prijave nije strogo određena odnosno nije uvjet da je podnesak označen baš kao krivična prijava. Važan je sadržaj izjave, a ne je li ona nazvana krivičnom prijavom,³⁵ odnosno suština nije u formi, već je bitan sadržaj podneska u kojem se opisuje da je zaposlenik MUP-a počinio krivično djelo koje se goni po službenoj dužnosti. Djelo postoji i ako je prijava podnesena anonimno, pa se kasnije utvrdi pošiljatelj odnosno podnositelj.³⁶ Nisu bitni svi detalji podneska niti oni svi moraju biti lažni. Bitno je da u podnesku ima podataka koji, da su istiniti, čine biće određenog krivičnog djela. Podnesak mora biti lažan tj. podnositelj mora biti svjestan da ono što navodi u njemu ne odgovara stvarnosti. Prijava se mora odnositi na određenu osobu odnosno iz prijave mora, direktno ili posredno, ali uvijek jasno, proizlaziti koja se osoba prijavljuje. Nije uvjet da je protiv osobe koja se prijavljuje već pokrenut krivični postupak.³⁷

Ako je podnositelj policijski službenik, a svjesno je podnio neosnovanu pritužbu, prozivajući rukovoditelje ili druge policijske službenike za kršenje zakona, u njegovom postupanju mogu se ostvariti obilježja povrede službene dužnosti normirane kao „ponašanje koje šteti ugledu MUP-a“ ili „lažno prijavljivanje povrede službene dužnosti“ (čl. 207. st. 1. t. 7. i 28. ZPS-a).

Sankcioniranjem podnositelja pritužbi, koji svjesno neosnovano terete policijske službenike i time dovode u pitanje njihovu čast, ugled i profesionalnost, izlažući ih nepotrebnim provjerama i traumama, postići će se jednakost svih pred zakonom (čl. 21. Ustava Srbije) jer će nakon istraživanja policijskih službenika koji su bili

³³ Zakon o krivičnom postupku Srbije, Službeni glasnik Republike Srbije br. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14.

³⁴ Bačić, F., Šeparović, Z., *Krivično pravo – Posebni dio*, Narodne novine, Zagreb, 1989., str. 339.

³⁵ Mrčela, M., „Kaznena djela protiv pravosuđa“, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 2/2003, str. 602.

³⁶ Pavlović, Š., *Kazneni zakon*, Libertin naklada, Rijeka, 2012., str. 411.

³⁷ „Djelo je dovršeno samim podnošenjem prijave; nije nužno da kazneni postupak po toj prijavi bude pokrenut“, Garačić, A., *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, Naklada Zadro, Zagreb, 2001., str. 358.

predmet lažne dojava, predmet istraživanja postati onaj koji je lažnu dojavu uputio i na taj način učinio neugodnost policijskom službeniku, te ujedno trošak državnom proračunu jer su ljudski resursi i materijalna sredstva bili nepotrebno angažirani.

X. ZAKLJUČAK

Donošenjem Zakona o policiji i Pravilnika o postupku rješavanja pritužbi uokvirene su pozitivno-pravne pretpostavke da djelotvornost razmatranja pritužbi na rad policijskih službenika bude neusporedivo veća nego prije, kada se po podnesenim pritužbama građana postupalo odvojeno i prema internim pravilima.³⁸

Kontrola policijskih službenika putem pritužbi obavlja se u prvom stupnju kroz upravnu kontrolu uprave, a u drugom stupnju kroz mješoviti model kontrole uprave, budući da o osnovanosti pritužbe odlučuju i predstavnici javnosti koji su imenovani u nadležne komisije.

ZPS-om nije dan odgovor o pravnim učincima odluke komisije tj. nije propisano da bi odluka komisije o utemeljenosti pritužbe obvezivala nadležna tijela MUP-a da protiv policijskog službenika pokrenu disciplinski postupak, pa je potrebno zakonom propisati obvezu čelnika MUP-a da, u slučaju kada nadležna komisija utvrdi da je došlo do kršenja zakona u svezi s primjenom policijske ovlasti, pokrene disciplinski postupak protiv policijskog službenika koji je počinio utvrđenu nezakonitost ili pak treba zakonom propisati ovlast oštećene osobe da u disciplinskom postupku u takvom slučaju ima status supsidijarnog tužitelja odnosno stranke u postupku. Također bi se moglo propisati da je disciplinski sud ovlašten odrediti naknadu štete koju je policijski službenik počinio nepravilnom radnjom prema podnositelju osnovane pritužbe.³⁹

Cjelovito uređenje instituta pritužbe protiv policijskih službenika važno je za podizanje i očuvanje zakonitosti u radu na visokoj razini, a kvaliteta provedenih provjera navoda pritužbi i poduzetih mjera od strane MUP-a važna je i jer podnositelji pritužbi, nakon što iscrpe dopušteni pravni put u Republici Srbiji, svoje prigovore na nezakonit i neprofesionalan rad policijskih službenika mogu podnijeti Europskom sudu za ljudska prava.

³⁸ Miletić, S., *Komentar Zakona o policiji*, JP Službeni glasnik, Beograd, 2009., str. 346.

³⁹ Bikarević, D., *Utilitarnost učešća građana u pritužbenom postupku*, Bezbednost, 2/2015., str. 129.

ON COMPLAINTS AGAINST POLICE OFFICIALS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

This paper together with noting statistical data and suitable (comparative) provisions in Croatian legislation provide an overview and description of the legislation in the Republic of Serbia by which lodging and examining complaints about the work of police officials is regulated. The authors also provide an overview of the provisions which regulate the liability of persons who, at the expense of police officials, abuse the constitutional right to complain. The authors' conclusion is that holistic legal regulation enables effective achievement of the rights to complain about the illegal actions of police officials. Here it is significant that, in checking the foundation for a complaint, public representatives are also included. The authors' suggestion is to prescribe by legal regulation the duties of the head of the Ministry of the Interior so that procedures can be instigated against police officials in whose work the commission has established that there have been violations of the law.

Key words: *administrative control, the police, police officials, complaint, the Republic of Serbia*